

Čís. 420.

Zákon ze dne 17. července 1919**o práci dětí.**

Podle usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

Působnost zákona.**§ 1.**

Uživati ku práci dětí, totiž hochů a dívek před dokonáním 14. rokem, nebo je jinak zaměstnávají, jest dovoleno, pokud jiná zákonná ustanovení neobsahují omezení dalekosáhlejšího, jediné podle ustanovení tohoto zákona.

Pojem práce dětí.**§ 2.**

Práci dětí podle tohoto zákona jest užívání dětí k jakýmkoli pracím buď za plat nebo pravidelně, byť i bez zvláštní odměny.

Práci dětí není zaměstnávání dětí jen za účelem vyučovacím anebo výchovným; rovněž ne užívání dětí k ojedinelým úkonům, ani ne zaměstnávání vlastních dětí (§ 3) lehkými, byť i pravidelnými krátkodobými úkony v domácnosti.

Vlastní a cizí děti.**§ 3.**

Vlastní děti podle tohoto zákona jsou děti, které žijí ve společné domácnosti se zaměstnavatelem a jsou s ním do třetího stupně spřízněny nebo sešvakřeny, nebo byly jím přijaty za vlastní nebo za schovance, nebo jsou jeho poručníci.

Všechny ostatní jsou děti cizí.

Všeobecné omezení.**§ 4.**

Uživati dětí ku práci nebo jinak je zaměstnávání dovoleno jest jen potud, pokud tím děti nejsou poškozovány na zdraví a ohrožovány v tělesném a duševním vývoji nebo v mravnosti a pokud to nepřekáží jejich povinnosti školní docházky.

Uživati ku práci dětí před dokonáním 12. rokem jest zakázáno. Pouze při zemědělství a v domácnosti může býti užíváno dětí již po dokonání 10. roce k pracím lehkým.

Užívání dětí ku práci za dnů školního vyučování a školní prázdně. Nedělní a noční klid.

§ 5.

Ve dnech školního vyučování nesmí býti užíváno dětí ku práci déle dvou hodin; užívati jich ku práci před vyučováním dopoledním a dvě hodiny právě před vyučováním odpoledním jest zakázáno. Při zemědělství a v domácnosti omezuje se zákaz všeobecně na dvě hodiny přímo před vyučováním. Po vyučování buď poskytnut hodi-
nový odpočinek.

Ve dnech školní prázdně práce dětí nesmí trvati déle čtyř, při zemědělství a v domácnosti déle šesti hodin.

Uživati dětí ku práci v neděli a o svátcích, pro náboženské vyznání dítěte nařízených, jest zakázáno.

Při zemědělství a v domácnosti buď dětem za doby noční poskytnut nepřetržitý klid 10 hodin. Za dobu nočního klidu platí hodiny mezi 8. hodinou večerní a 6. hodinou ranní; politické správy zemské mohou určití výjimkou z tohoto pravidla jiné jeho hranice, aniž zkrátí zákonem stanovené výměry nepřetržitého nočního klidu.

V ostatních oborech práce dětí jest zakázáno užívati dětí mezi 8. hodinou večerní a 7. hodinou ranní.

V ý j i m k y.**§ 6.**

Pro neodkladné práce povahy přechodné, které musí býti konány z důvodů veřejných nebo z naléhavé potřeby (při zemědělství zejména k zajištění ohrožené úrody), lze od ustanovení o omezení pracovní doby a o klidu nedělním a svátečním (§ 5.) učiniti odchylku.

Každý den takové odchylky, týká-li se dětí cizích, třeba oznámiti obecnímu úřadu, který to zaznamená v seznamu pracujících dětí.

Při zemědělství a v domácnosti je dovoleno užívati dětí v neděli a o nařízených svátcích ku pracím neodkladným také pravidelně.

Zakázané provozovny a zakázaná zaměstnání.

§ 7.

V provozovnách uvedených v připojeném seznamu není vůbec dovoleno užívati dětí ku práci nebo je jinak zaměstnávati; k zaměstnáním tam uvedeným nesmí býti dětí užíváno. Ministr sociální péče může seznam ten doplniti a naříditi jiná dalekosáhlejší omezení práce a jinakého zaměstnávání dětí.

Užívání dětí ku práci při živnosti hostinské a výčepnické, při veřejných představeních a práci domácí.

§ 8.

Při provozování živnosti hostinské a výčepnické nesmí býti užíváno dětí k nalévání nápojů a k obsluze hostů.

Uživati dětí ku práci nebo jinak je zaměstnávání při veřejných představeních a produkcích jest zakázáno. Okresní úřad školní může pro zvláštní zájem vyučovací, výchovný, umělecký nebo vědecký v jednotlivých případech, vyslechna správu školní, povolití výjimku a též prominouti šetření zákazu § 5.

Pro místnosti, ve kterých se užívá dětí ku práci domácí, platí předpisy § 74 živnostenského řádu.

Ochrana mzdy.

§ 9.

Pokud záleží odměna za práci cizích dětí (§ 3) ve mzdě peněžité, možno na její účet poskytovat pouze byt, šatstvo, potraviny a školní potřeby; cena při tom čítaná nesmí převyšovat ceny, za niž to bylo opatřeno.

Podávat dětem lihové nápoje místo platu za jejich práci výdělečnou jest zakázáno. Lihové nápoje a tabák nesmějí býti vůbec podávány za práce nebo z podnětu práce.

Příspěvky z veřejných prostředků.

§ 10.

Příspěvky z prostředků veřejných poskytované núzným osobám za to, že se vzdají práce svých dětí, nejsou podporou chudinskou.

Ohlašovací povinnost při užívání dětí cizích.

§ 11.

Kdo užívá ku práci dětí cizích, ohlas to neprodleně obecnímu úřadu svého bydliště a oznam způsob podniku a užití dětí, jakož i jejich pracovní místnosti. Obecní úřad veď o tom záznamy.

Zaměstnavatel má vésti správný seznam k práci užívaných dětí, aby v něj povolane dozorcí orgány kdykoli mohly nahlédnouti.

Pracovní lístek.

§ 12.

Kdo chce užiti ku práci dětí cizích, má požádati obecní úřad předem o zvláštní pracovní lístek pro každé dítě; pro děti již zaměstnané v den, kdy tento zákon nabude účinnosti, nutno opatřit pracovní lístek do tří dnů. Pracovní lístek vydávají obecní úřady místa pobytu dítěte — po slyšení jeho zákonného zástupce a příslušné správy školní — zdarma a bez kolku.

Jednotlivý pracovní lístek vydává se nejdéle na rok; trvá-li pracovní poměr déle, musí býti do roka požádáno za jeho obnovení.

Má-li obecní úřad nebo jím slyšená správa školní pochybnosti o tělesné nebo duševní způsobilosti dítěte k té které práci, buď na útraty zaměstnavatele nařízena prohlídka úředním lékařem.

Vydání lístku má býti odepřeno, je-li práce podle dobrého zdání lékaře nebo správy školní pro mravnost, tělesný nebo duševní vývoj dítěte škodlivá, nebo je-li obava takového nebezpečí vzhledem na osobu zaměstnavatelovu. Stížnosti do odpírání lístku mohou býti podávány do 14 dnů politickému úřadu, který jest nadřízen úřadu obecnímu a který rozhoduje s konečnou platností.

Zaměstnavatel musí pracovní lístek po dobu pracovního poměru uschovat a na požádání jej ukázati povolaným dozorcím orgánům (§ 13). Pomine-li pracovní poměr, nebo překročí-li zaměstnané dítě věk dětský, budiž lístek vydán jeho zákonnému zástupci neb uložen u obecního úřadu.

Podrobnější ustanovení o formě a obsahu pracovních lístků vydá ministr sociální péče.

Dozor.

§ 13.

Politické správy své instance bdí nad tím, aby ustanovení tohoto zákona byla zachovávána. Mimo to budou k doзору na práci dětí ustanoveny zvláštní dozorcí orgány, jimž náleží především dozírati na ony podniky, v nichž se užívá dětí ku práci. Také mohou zemské politické správy zříditi pro obce neb okresy zvláštní komise pro dozor na práci dětí k podávání dobrých zdání a návrhů (§ 18).

K podpoře politických správ, jakož i orgánů dozorcích buďte příhrány organisace pro ochranu dětí a péči o mládež. Zevrubnější ustanovení vydá ministr sociální péče.

Obecní úřady, správy škol a poručenské rady, jakož i živnostenské inspektoři jsou povinni, podporovati v rámci oboru své působnosti všechny dozorcí orgány ochrany mládeže při provádění jejich úkolů.

Učitelé veřejných a soukromých škol, lékaři, orgány duchovní správy a veřejné a soukromé péče o mládež, funkcionáři všech spolků a jiných korporací, do jejich oboru působnosti náleží věci péče o mládež v nejširším smyslu slova, jsou zvláště povoláni, aby oznamovali pozorovaná jimi porušení pravidel tohoto zákona příslušným úřadům a orgánům; na požádání politických správ jsou povinni podávat zprávy o práci dětí vůbec a o zvláštních případech užívání dětí ku práci.

Doví-li se politická správa o nepřístojnostech, má jim vhodným způsobem učiniti přítrž. Může odejmouti lístek pracovní, užívání dítěte k práci zakázati nebo pro ně stanoviti zvláštní podmínky, podle potřeby zahájit trestní řízení.

Ustanovení trestní a opatření správní.

§ 14.

Přestupky pravidel tohoto zákona trestají, nepodléhají-li podle jiných zákonů trestu přísnějšímu, politické správy pokutami do 1000 K nebo vězením do tří měsíců, protizákonné užívání vlastních dětí důtkou, za okolností přitěžujících pokutou do 300 K nebo vězením do 14 dnů.

Kdo jiného ku přestoupení tohoto zákona navede, nebo při tom spolupůsobí, toho stíhají stejné tresty jako pachatele.

Náhradní trest za nedobytnou pokutu nesmí převyšovati nejvyšší výměry při tom stanoveného trestu na svobodě.

Politická správa může tomu, kdo trestu propadl, zakázati užívání cizích dětí na určitou dobu nebo na vždy. Kdo opětovně byl potrestán, tomu jest užívání cizích dětí vůbec zakázati. Politická správa může toto užívání zakázati také osobám, které byly trestány soudem pro trestní činy proti mravnosti nebo pro poškozování neb ohrožování osob nedospělých anebo mladistvých, nebo úřadem živnostenským za protizákonné užívání dětí k práci nebo za protizákonné s nimi nakládání.

Přestupky takového zákazu trestají se stejně jako přestupky záporů v tomto zákoně obsažených.

O každém potrestání pro přestoupení tohoto zákona buď zpraven poručenský úřad ohroženého dítěte.

Upotřebení pokut.

§ 15.

Pokuty podle tohoto zákona uložené buďte přikázány obci pobytu odsouzcova a buď jich užito na účely veřejné péče o mládež.

Beztrestnost promlčením.

§ 16.

Stíhání pro přestoupení tohoto zákona má odpadnouti bezpodmínečně, nebylo-li proti vinníkovi do šesti měsíců po činu zahájeno vyšetřování, neb uplynulo-li od posledního jednání vyšetřovacího šest měsíců.

Úmluvy s jinými státy.

§ 17.

Ministr sociální péče se zmocňuje, aby k zajištění použití pravidel tohoto zákona v cizině činil úmluvy s jinými státy.

Počátek působnosti. Ustanovení přechodná. Výjimky.

§ 18.

Zákon nabývá účinnosti tři měsíce po svém prohlášení.

Pro první rok jeho působnosti zmocňují se politické správy zemské, aby, pokud tomu neodporují jiná ustanovení, povolovaly úlevy v zachování zákona, které jsou odůvodněny nutkovými okolnostmi. Mimo to mohou politické správy I. stolice v případech hodných zvláštní pozornosti po slyšení místní školní rady, nebo komise, utvořené podle § 13, odst. 1., povolovati pro zemědělství a domácnosti výjimky z ustanovení § 4, odst. 2., a § 5, odst. 2, šetříce ustanovení § 4, odst. 1.

Provedení.

§ 19.

Ministru sociální péče se ukládá, aby zákon tento provedl, dohodna se se zúčastněnými ministry.

Seznam

provozoven a zaměstnání podle § 7 zákona o práci dětí zakázaných.

I. Zakázané provozovny.

Výčepy a drobné prodeje pálených lihových nápojů, palírny, pivní, vinné a pod. sklepy a pivovary.

Výrobní zboží břidlicového, břidlicových psacích tabulek a kamínků, vyjímajíc provozovny, v nichž se pouze barví, malují a polepují, jakož i balí psací kamínky a barví, linkují a rámečky opatřují břidlicové tabulky.

Kamenné lomy a doly.

Dílny pro práce kamenické, pro tesání, vrtání, broušení a leštění kamenů.

Cihelny, pracoviště dlaždičův a tesařů.

Vápenice a sádrárny.

Dílny pro výrobu a malování hrnců, kachlí a dlaždic.

Dílny, v nichž se fouká, leptá, brousí, maluje nebo zakaluje sklo, vyjímajíc dílny, kde se sklo vyfukuje jen před lampou.

Dílny pro pokládání zrcadel.

Provozovny, v nichž se předměty polévají, galvanicky zlatí, stříbří, niklují a podobným kovovým povlakem opatřují, nebo v nichž se předměty galvanoplasticky vyrábějí.

Provozovny, v nichž se malují olověné a cínové hračky, lije olovo, zinek, cín, měď, mosaz a jiné kovy.

Dílny pasířův a výrobců zboží bronzového.

Závody, v nichž se zpracuje olovo, měď, zinek anebo slitiny těchto kovů, nebo kde se jmenovaných kovův a slitin užívá.

Brusírny nebo leštírny kovů, dílny pilníkářské, zbrojářské a pracovny, v nichž se navazují olůvka.

Dílny, v nichž se váží třásně.

Závody, v nichž se užívá rtuti.

Provozovny, v nichž se vyrábí nebo zpracuje olovo, nebo sloučeniny jeho, nebo kde se těchto látek užívá.

Závody na výrobu látek výbušných, těles ohňostrojných, zápalek a jiných zapalovačů.

Dílny, v nichž se vyrábí zboží celuloidové

Dílny průmyslu chemického.

Pohodnice.

Dílny, kde se bílí předuva, tkaniva a pod. chemickými činidly, jakož i barvírny.

Místnosti pro třídění hadrů, nasolování, přípravu koží a jirchárny.

Výrobní zboží gumového, gutaperčového a kaučukového.

Prádelny žíní, stříhárny zaječí srsti a jiné dílny, v nichž se zpracuje srst.

Dílny na přípravu srsti a štětín, na výrobu kartáčů a štětců.

Dílny na zpracování perleti.

Provozovny pekařů a řezníků.

Čistírny peří.

Chemické prádelny.

Dílny malířů, malířů pokojů, natěračův a lakýrníků.

Provozovny povozníků.

Dílny soustružnické.

Mlýny.

Provozovny kominické.

II. Zakázaná zaměstnání.

Obsluha hnacích strojů, jakož i všech motory poháněných pracovních strojů, transmisí a zdviží.

Obsluha strojů ručně poháněných, vyjímajíc obyčejná ruční snovadla, soukačky, navijadla a opřádací stroje na výrobu umělých květin a ovoce z vaty.

Zaměstnání při žentourech a podobných nebezpečných hnacích strojích a zařízeních.

Zaměstnání u řezaček slámy a píce.

Zaměstnání při pracích stavebních a zemních.

Obsluha přístrojů, v nichž jsou tekutiny, páry nebo plyny pod tlakem.

Práce při pecích a ohni.

Práce, při nichž se vyvíjí prach a plyn.

Sbírání nebo třídění hadrů.

Míchání nebo tření barev.

Práce ve sklepích vinných, pivních a pod.

Stavění kuzelek.

Tlučení kamení.

Zdvihání, nošení těžkých břemen a pohybování jimi.

Kácení a štípání dřeva.

Mláčení.

Kosení.

Pomocné služby při honech na zvěř.

Zatahování sítí při lovu ryb.

T. G. Masaryk v. r.

Tusar v. r.

Habrman v. r.,

v zastoupení nepřítomného ministra sociální péče.